

beneden tien daalt wordt de vereniging ontbonden; de activa gaan dan naar een door de leden aangewezen joodse instelling²⁴).

Deze sjoel bleef gespaard bij het Duitse bombardement van 14 mei 1940. Na die datum verleende men onderdak aan de bezoekers van de vernielde gemeentesynagoge Botersloot en van de chewresjoel Hofdijk. De diensten zijn voortgezet tot eind 1942 of begin 1943. Na de oorlog is de ruimte niet meer opnieuw als sjoel in gebruik genomen.

De leden van deze chewre en van 'Lew Jom', die vrij ver verwijderd woonden van de gemeentesynagoge, hadden in de jaren dertig het gemak dat ze in een techoem, draaggebied, woonden. Een techoem is een (potentieel) afsluitbaar gebied, waarin het dragen van voorwerpen op sabbat geoorloofd is. Door het graven van het Schiekanaal ontstond in het waterrijke Rotterdam een gebied dat volgens Samuel van Dijk, van 1962 tot '68 secretaris van de Nederlands-Israëlietische gemeente, de volgende grenzen had: Nieuwe Maas, Boerengat, Boezem, Noorderkanaal, Schiekanaal, Schie en Nieuwe Maas. Het verlof om op sabbat te dragen werd na de oorlog ingetrokken. De aanleiding was de demping van een deel van het Boerengat na het verdwijnen van het Maasstation in 1954.

DIVERSE SJOELLEN

Behalve de besproken chewresjoelen waren er in Rotterdam nog enkele instellingen werkzaam die min of meer regelmatig diensten hielden. Voor zover er gegevens voorhanden waren, volgt hier een opsomming.

Mikweih Jisroeil. Deze jeugdvereniging 'Hoop van Israël', Jeremia 17,13, is volgens het Jaarboek van 1913 in 1907 gesticht. Om diensten te houden werden naar behoefte lokaliteiten gehuurd. Tussen 1924 en 1939 werden de volgende adressen gevonden: Opper 129, 2de Van der Duynstraat 63, 2de Lombardstraat 92, Lijnbaanstraat 54 en Mauritsstraat 68²⁵).

Zichroun Jangakow. Deze mizrachistische (religieus zionistische) jeugdvereniging werd als afdeling van de landelijke organisatie op 15 september 1920 opgericht. Later werd de naam 'Zichron Ja'akob', 'Herinnering aan Jacob'²⁶). Of deze organisatie evenals elders eigen diensten in het Sefardiet of Iwriet heeft gehouden is niet bekend.

Talmud Thora. Deze Oostjoodse chewre 'Het leren van de Thora' hield volgens het adressenboek van 'Joodsch Gemeentebelang'